C/2024/6831

29.11.2024

**NÕUKOGU SOOVITUS,**

**21. oktoober 2024,**

**mis käsitleb Sloveenia majandus-, eelarve-, tööhõive- ja struktuuripoliitikat**

(C/2024/6831)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97, ([1]) eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ([2]) millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu (edaspidi „rahastu"), jõustus 19. veebruaril 2021. Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu saavutada majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning rakendada kestlikke reforme ja investeeringuid, eelkõige reforme ja investeeringuid, et edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(2) 27. veebruaril 2023. aastal vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435 ([3]) (edaspidi „REPowerEU määrus") eesmärk on järk-järgult kaotada liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitaks saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Sloveenia lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, et anda teavet poliitiliste otsuste tegemiseks ja luua raamtingimused majanduskasvu hoogustamiseks. Teatises käsitletakse konkurentsivõimet üheksa vastastikku tugevdava teguri kaudu. Nende tegurite hulka kuuluvad muu hulgas juurdepääs erakapitalile, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ja oskused ning toimiv ühtne turg, mis on esmatähtsad poliitikaprioriteedid reformide ja investeeringute elluviimiseks, et käsitleda praeguseid tootlikkusega seotud probleeme ning suurendada liidu ja selle liikmesriikide pikaajalist konkurentsivõimet. Komisjon avaldas 14. veebruaril 2024 teatise „Ühtse turu ja konkurentsivõime 2024. aasta aruanne“. Kõnealuses teatises on üksikasjalikult kirjeldatud Euroopa ühtse turu tugevaid külgi ja probleeme konkurentsivõime alal ning kajastatud aasta jooksul toimunud muutusi, tuginedes eespool nimetatud üheksale konkurentsivõimet edendavale tegurile.

(4) Komisjon võttis 21. novembril 2023 vastu 2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas Euroopa poolaasta (2024) algust. Euroopa Ülemkogu kinnitas 22. märtsil 2024 2024. aasta kohta iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mille keskmes on konkurentsivõimelise kestlikkuse neli mõõdet. Komisjon võttis 21. novembril 2023 samuti vastu arvamuse Sloveenia 2024. aasta eelarvekava kohta. Samuti võttis komisjon vastu soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2024. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 12. aprillil 2024 vastu soovituse euroala majanduspoliitika kohta ([4]) (edaspidi „2024. aasta euroala käsitlev soovitus“) ja 11. märtsil 2024 ühise tööhõivearuande.

(5) 30. aprillil 2024 jõustus liidu uus majanduse juhtimise raamistik. Raamistik hõlmab uut määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta, muudetud nõukogu määrust (EÜ) nr 1467/97 ([5]) ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta ning muudetud nõukogu direktiivi 2011/85/EL ([6]) liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta. Uue majanduse juhtimise raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Uue majanduse juhtimise raamistikuga edendatakse ka riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmise tagamisega. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad sisaldavad liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning hõlmavad riigisisese seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast planeerimisperioodi. Riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitatud netokulude ([7]) kava peab olema kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 nõuetega, sealhulgas nõudega hoida valitsemissektori võlg usutavas langustrendis või viia see usutavasse langustrendi kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning viia valitsemissektori eelarve puudujääk keskpika perioodi jooksul alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohased reformid ja investeeringud vastavalt määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele. Selleks et toetada kõnealuste riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade koostamist, avaldas komisjon 21. juunil 2024 suunised teabe kohta, mille liikmesriigid peavad esitama oma riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades ning iga-aastastes eduaruannetes. Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artiklitega 5 ja 36 edastas komisjon liikmesriikidele kohaldataval juhul võrdlustrajektoorid ja tehnilise teabe. Liikmesriigid peavad esitama oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava 20. septembriks 2024, välja arvatud juhul, kui liikmesriik ja komisjon lepivad kokku tähtaja pikendamises mõistliku aja võrra. Kooskõlas oma riigisisese õigusraamistikuga võivad liikmesriigid arutada oma keskpika perioodi kavade projekte oma parlamentidega, paluda sõltumatutel eelarveasutustel esitada arvamuse ning konsulteerida sotsiaalpartnerite ja muude riiklike sidusrühmadega.

([4]) Nõukogu 12. aprilli 2024. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([5]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([6]) Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([7]) Netokulu, nagu on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2. Netokulu – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(6) 2024. aastal jätkub Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

(7) Sloveenia esitas 30. aprillil 2021 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. Nõukogu võttis 28. juulil 2021 vastu Sloveenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmist käsitleva rakendusotsuse, ([8]) mida muudeti 16. oktoobril 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimaalset summat ja lisada REPowerEU peatükk ([9]). Osamaksete tegemine sõltub määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõike 5 kohaselt tehtud komisjoni otsusest selle kohta, et Sloveenia on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(8) Komisjon avaldas 19. juunil 2024 Sloveenia kohta 2024. aasta riigiaruande. Selles hinnati Sloveenia edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2023 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Sloveenia on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Sloveenia edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(9) Vastavalt Eurostati kinnitatud andmetele vähenes Sloveenia valitsemissektori eelarvepuudujääk 3,0 %-lt SKPst 2022. aastal 2,5 %-le SKPst 2023. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 72,5 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 69,2 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Nagu on märgitud komisjoni 8. märtsi 2023. aasta teatises 2024. aastaks esitatud eelarvepoliitika suuniste kohta, astub komisjon kooskõlas kehtivate õigusnormidega esimese sammu eelarvepuudujäägil põhinevate ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluste algatamiseks. Komisjon avaldas 19. juunil 2024 aluslepingu artikli 126 lõike 3 alusel aruande. Selles aruandes hinnati Sloveenia eelarveseisundit, kuna riigi kavandatav valitsemissektori eelarve puudujääk ületab 2024. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Aruandes jõuti järeldusele, et seda hinnangut silmas pidades ning aluslepingu artikli 126 lõike 4 alusel koostatud majandus- ja rahanduskomitee arvamust arvesse võttes ei kavatsenud komisjon teha 2024. aasta juulis ettepanekut algatada Sloveenia suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.

(10) Nõukogu soovitas ([10]) 12. juulil 2022 Sloveenial võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga, ([11]) võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Sloveenial soovitati kohandada jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Sloveenial suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ning muid liidu vahendeid. Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika ([12]) 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes pärssiv (0,5 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) andis 2023. aastal eelarvepolii-

([8]) ST 10612/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

([9]) Nõukogu 16. oktoobri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 28. juuli 2021. aasta rakendusotsust, millega kiidetakse heaks Sloveenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 13615/23; ST 13615/23 ADD 1).

([10]) Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Sloveenia 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 197).

([11]) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on Sloveenia keskpika perioodi potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, 2023. aastal nominaalväärtuses 11,5 %, tuginedes kümne aasta keskmisele potentsiaalsele reaalkasvu määrale ja 2023. aasta SKP deflaatorile.

([12]) Eelarvepoliitika on määratletud kui valitsemissektori eelarvepositsiooni aastase muutuse näitaja. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka liidu eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed (välja arvatud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ning mis hõlmab rahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

tikasse pärssiva panuse 0,4 % SKPst. See hõlmab energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele leibkondadele ja ettevõtetele suunatud erakorraliste toetusmeetmete kulude vähendamist 0,3 % SKPst. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv 2023. aastal oli kooskõlas nõukogu 12. juuli 2022.aasta soovitusega. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatud kulud moodustasid 2023. aastal 1,3 % SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud moodustasid 2023. aastal 4,6 % SKPst, mis on 0,2 protsendipunkti võrra vähem kui 2022. aastal. Sloveenia rahastas täiendavaid investeeringuid rahastust ning muudest liidu vahenditest. Sloveenia rahastas avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, nt raudteetaristusse, taastuvatesse energiaallikatesse ning looduskatastroofide ennetamisse. Neid avaliku sektori investeeringuid rahastatakse osaliselt rahastust ja muudest liidu vahenditest.

(11) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 2,3 % ja 2025. aastal 2,6 % ning tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon on 2024. aastal 2,8 % ja 2025. aastal 2,4 %.

(12) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarve puudujääk 2024. aastal 2,8 % SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks vähenema 68,1 %-le. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2024. aastal tuleneb peamiselt suurematest avaliku sektori investeeringutest, sealhulgas riiklikult rahastatavatest kuludest üleujutusejärgseks ülesehitustööks ja sotsiaaltoetuste indekseerimisest. Osaliselt tasakaalustab seda toetuste vähenemine, tulusid vähendavate meetmete kaotamine kõrgete energiahindade mõju leevendamiseks ja äriühingu tulumaksu määra ajutine tõus. Komisjoni prognooside kohaselt on eelarvepoliitika 2024. aastal pärssiv (0,2 % SKPst).

(13) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2024. aastal rahastu tagastamatust toetusest kulusid mahus 0,7 % SKPst (2023. aastal 0,2 % SKPst). Rahastu toetustest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Sloveenia valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt tagatakse 2024. aastal rahastu laenudest kulusid mahus 0,4 % SKPst (2023. aastal 0,1 % SKPst).

(14) Nõukogu soovitas 14. juulil 2023 ([13]) Sloveenial järgida konservatiivset eelarvepoliitikat, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste netokulude ([14]) nominaalset kasvu 2024. aastal kuni 5,5 %ni. Liikmesriikidel paluti 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel võtta arvesse, et komisjon teeb 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal nõukogule ettepaneku algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Sloveenia riiklikult rahastatavad esmased netokulud suurenema 2024. aastal 5,6 %, ([15]) mis on üle soovitatud maksimaalse kasvumäära. See riiklikult rahastatavate esmaste netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ületav kulu on 2024. aastal vähem kui 0,1 % SKPst. See ei pruugi olla nõukogu soovitusega täielikult kooskõlas.

(15) Lisaks soovitas nõukogu Sloveenial võtta meetmeid, et kaotada kehtivad energiatoetusmeetmed võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal ja kasutada selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamiseks. Nõukogu soovitas, et kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tuleb Sloveenial tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks erakorralistest energiatoetusmeetmetest tulenev eelarve netokulu ([16]) olema 2023. aastal 1,4 % SKPst ning 2024. aastal 0,1 % ja 2025. aastal 0,0 % SKPst. Eelkõige eeldatakse, et 2024. aastal jääb kehtima hüvitis gaasi- ja elektritarnijatele, kes müüvad halduslikult kindlaksmääratud hindadega, kuigi selle

([13]) Nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovitus, milles käsitletakse Sloveenia 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Sloveenia 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 312, 1.9.2023, lk 224).

([14]) Esmased netokulud on määratletud kui riiklikult rahastatavad kulud, millest on maha arvatud i) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, ii) intressikulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ning iv) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

([15]) Selles võetakse arvesse ühekordseid meetmeid mahus 0,7 % SKPst 2024. aastal, mis on seotud 2023. aasta augusti üleujutuste järgsete ülesehitustööde lühiajaliste erakorraliste kuludega (ning sama põhjusega seotud ühekordseid meetmeid 2023. aastal 0,4 % SKPst). Lisaks peaks liidu Solidaarsusfond tagama 2023. aastal erakorralistest kuludest 0,15 % SKPst, 2024. aastal 0,3 % SKPst ja 2025. aastal 0,15 % SKPst. 14. juulil 2023 osutas nõukogu ka Itaaliat 2023. aasta mais tabanud laastavatele üleujutustele ja nõustus, et nende üleujutustega seotud erakorralise otsetoetuse kulusid võetakse arvesse järgnevates soovituste järgimise hindamistes ning et neid käsitatakse põhimõtteliselt ühekordsete ja ajutiste meetmetena. Sarnast lähenemisviisi on järgitud 2023. aasta augustis Sloveeniat tabanud laastavate üleujutuste puhul.

([16]) See arv esindab kõnealuste meetmete aastaseid eelarvekulusid, sealhulgas tulusid ja kulusid, millest on vajaduse korral maha arvatud energiatarnijate juhusliku kasumi maksustamisest saadud tulud.

mõju on väike. Kui selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid kasutataks nõukogu soovituse kohaselt valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamiseks, tooks see kõnealuse prognoosi kohaselt 2024. aastal kaasa eelarvekohanduse 1,3 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad esmased netokulud ([17]) annavad asjaomasel aastal eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,1 % SKPst. Erakorralised energiatoetusmeetmed 2023. ja 2024. aastal kaotati. See on kooskõlas nõukogu soovitusega. Siiski ei kasutata sellega seotud sääste prognooside kohaselt täielikult ära valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamiseks. See ei pruugi olla nõukogu soovitusega kooskõlas.

(16) Lisaks soovitas nõukogu Sloveenial säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud suurenema 4,6 %-lt SKPst 2023. aastal 5,3 %-le SKPst 2024. aastal. See on kooskõlas nõukogu soovitusega. Samal ajal prognoositakse, et liidu vahenditest, sealhulgas rahastu toetustest, rahastatavad avaliku sektori kulud jäävad 2024. aastal samale tasemele (1,3 % SKPst; võrreldes 1,3 %ga SKPst 2023. aastal).

(17) Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, hinnatakse komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarve puudujääk on 2025. aastal 2,2 % SKPst. Eelarvepuudujäägi vähenemine 2025. aastal tuleneb peamiselt uue pikaajalise hoolduse makse kehtestamisest, mida tuleb maksta alates 2025. aasta juulist ja mis peaks suurendama sotsiaalmakseid ligikaudu 0,4 % SKPst. Järk-järgult väiksemad kulutused üleujutusjärgseks ülesehitustööks mõjutavad avaliku sektori investeeringuid, mis peaksid prognooside kohaselt vähenema 0,4 protsendipunkti võrra 5,4 %ni SKPst. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks vähenema 2025. aasta lõpus 66,4 %-le.

(18) Sloveenias prognoositakse vananemisega seotud kulude märkimisväärset suurenemist, mille tulemusena kasvavad järgmistel aastakümnetel kulutused tervishoiule, pikaajalisele hooldusele ja pensionidele. Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab juba mitut meedet riigi rahanduse jätkusuutlikkuse toetamiseks. Lisaks taaste- ja vastupidavuskavale oleks oluline jälgida kulutusi, et tagada sotsiaalkaitse piisavus ja eelarve jätkusuutlikkus. Kulude läbivaatamist võiks kasutada selleks, et teha kindlaks valdkonnad, kus kulutused on vähem prioriteetsed või ebatõhusad. Vabanenud vahendeid saaks seejärel ümber jaotada, et lahendada uusi eelarveprobleeme, sealhulgas sotsiaalkaitse valdkonnas. Kulutuste tõhususe suurendamiseks on äärmiselt oluline, et järelmeetmeid rakendataks kiiresti ja et need oleksid kooskõlas käimasolevate struktuurireformidega.

(19) Sloveenia maksude suhe SKPsse jääb alla liidu keskmise ja selle koostis ei ole majanduskasvu soodustav. Üksikisiku tulumaksu kõrgeim vahemik ja maksukiil eri sissetulekutasemete puhul on endiselt üks liidu kõrgemaid, samal ajal kui omandimaksud, sealhulgas perioodilised omandimaksud, on endiselt väga madalad ja nende osakaal jääb alla poole liidu keskmist. Maksukiilu vähendamine vähendaks tööjõukulusid, suurendaks tööjõunõudlust ja parandaks konkurentsivõimet. Kõrgemad netopalgad võivad suurendada tööjõu pakkumist. Kuigi keskkonnamaksudest saadava tulu osakaal on üle liidu keskmise, võiks maksusüsteemi kasutada keskkonnahoidlike eesmärkide edasiseks edendamiseks, sealhulgas põhimõtte, et saastaja maksab, kohaldamise kaudu.

(20) Avaliku sektori investeeringud Sloveenias ületavad liidu keskmist ja on viimastel aastatel suurenenud. Nende tulemuslikkust ja tõhusust saaks aga parandada, koordineerides paremini avaliku sektori investeeringute kavandamist sektorite ja ministeeriumide vahel. Avaliku sektori investeeringute tõhususe parandamiseks, sealhulgas projektide prioriseerimiseks kooskõlas riiklike ja Euroopa prioriteetidega, võiks kasutada ka sidusat pikaajaliste planeerimisdokumentide kogumit ja integreeritud keskpika perioodi kava võimalike investeeringute jaoks. See aitaks suurendada ka riigi kasvupotentsiaali ja riigi rahanduse jätkusuutlikkust.

(21) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need reformid ja investeeringud peaksid aitama tulemuslikult lahendada kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes, samuti riiklikus energia- ja kliimakavas. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline kiiresti jätkata reformi- ja investeerimiskava,

([17]) Seda panust mõõdetakse valitsemissektori esmaste kulude (millest on välja jäetud i) kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmetega kaasnev täiendav eelarvemõju, ii) ühekordsed kulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ja iv) rahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud) muutusena keskpika perioodi (10 aasta) keskmise potentsiaalse nominaalse SKP kasvumäära suhtes ja väljendatakse suhtena nominaalsesse SKPsse.

sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslikku rakendamist, et suurendada Sloveenia pikaajalist konkurentsivõimet rohe- ja digipöörde kaudu, tagades samal ajal sotsiaalse õigluse. Taaste- ja vastupidavuskavast tulenevate kohustuste täitmiseks 2026. aasta augustiks on tähtis, et Sloveenia jätkaks reformide elluviimist ja kiirendaks investeerimist, tegeledes asjaomaste probleemidega ning tagades tugeva haldussuutlikkuse. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(22) Ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise osana vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 ([18]) artiklile 18 peab Sloveenia 2025. aasta märtsiks läbi vaatama kõik Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+), Ühtekuuluvusfondist ja Õiglase Ülemineku Fondist (JTF) toetatavad programmid, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes ning riiklikus energia- ja kliimakavas kindlaks tehtud probleeme. Läbivaatamise tulemuste alusel eraldatakse lõplikult iga programmiga ette nähtud liidu rahastus. Sloveenia on teinud edusamme ühtekuuluvuspoliitika programmide ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel, kuid jätkuvalt on probleeme ning tähelepanuväärsed erinevused pealinna piirkonna ja ülejäänud riigi vahel püsivad. Väga oluline on kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide elluviimist ning tugevdada haldussuutlikkust riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Ühtekuuluvuspoliitika programmides kokku lepitud prioriteedid on jätkuvalt asjakohased. Lisaks haldussuutlikkuse suurendamise meetmetele on eriti oluline jätkata keskkonnahoidlikke investeeringuid, eelkõige üleujutuste eest kaitsmise ja kliimamuutuste leevendamise meetmeid, seades prioriteediks looduspõhised lahendused. Sama oluline on jätkata investeeringuid kestlikku transporti, et vähendada suurt sõltuvust sõiduautodega toimuvast pendelrändest. Endiselt on väga oluline rakendada õiglase ülemineku territoriaalseid kavasid, millega toetatakse söe kasutamise järkjärgulist lõpetamist. Avaliku ja erasektori teadus- ja arendustegevuse partnerlused tööviljakuse suurendamiseks on jätkuvalt asjakohased. Lisaks on oluline edendada täiskasvanuharidust, sealhulgas digi- ja roheoskuste valdkonnas, ning aktiivset tööturupoliitikat, ajakohastades ja digitaliseerides samal ajal sotsiaal- ja tööturuteenuseid. Prioriteet on kiirendada deinstitutsionaliseerimist ning kvaliteetsete, piisavate ja taskukohaste kogukonnapõhiste sotsiaalteenuste arendamist, eriti pikaajalist hooldust, et toetada sotsiaalset kaasatust. Sloveenia võiks kasutada ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/795 ([19]) loodud Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi, et suurendada investeeringuid puhaste ja ressursitõhusate tehnoloogiate arendamisse ja tootmisse, eelkõige taastuvenergia- ja küttesektoris.

(23) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas käsitletud ning muude liidu fondidega lahendatavatele majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Sloveenia silmitsi mitme täiendava väljakutsega, mis on seotud riigi rahanduse jätkusuutlikkusega, oskuste nappuse ja tööjõupuudusega ning väheste riskikapitali investeeringute ning teadus- ja arendustegevusse ja innovatsiooni tehtavate investeeringutega.

(24) 2022. aasta rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) test näitas põhioskuste märkimisväärset halvenemist (eelkõige lugemise ja matemaatika valdkonnas). Kehvade tulemustega 15-aastaste õpilaste osakaalu suurenemine ning matemaatikas ja lugemises parima tulemuse saavutanute arvu vähenemine võivad tulevikus negatiivselt mõjutada Sloveenia oskuste pakkumist ja konkurentsivõimet. Käimasolev koolide õppekavade reform võiks hõlmata ka meetmeid, mis aitavad tugevdada põhioskusi lisaks keskkonnahoidlikele ja digitaalsetele oskustele, keeleõpet ning ettevõtlus- ja finantspädevuse parandamist. Lisaks võiks õpetaja elukutse muuta atraktiivsemaks.

(25) Euroopa Tööjõuameti poolt 2024. aastal koostatud, tööjõupuudust ja tööjõu ülejääki 2023. aastal käsitleva EURESe aruande kohaselt seisid paljud sektorid silmitsi tööjõupuudusega. Seda kinnitavad ka komisjoni läbi viidud ettevõtjate ja tarbijate kindlustunde uuringu tulemused, mis näitavad, et Sloveenia tööstussektori ärijuhid on alates 2021. aasta keskpaigast teatanud tööjõupuudusest kui väga tugevast aktiivsust piiranud tegurist. Lisaks on vabade ametikohtade määr samuti liidu keskmisest märkimisväärselt kõrgem. Vaatamata taaste- ja vastupidavuskava alusel võetud meetmetele on menetlemata, võõrtöötajate esitatud taotluste arv liiga koormavate õiguslike nõuete tõttu

([18]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/795, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määrusi (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241 (ELT L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

endiselt suur. Tööjõupuudus ja oskuste nappus juba pärsivad investeeringuid ja tootmist, eriti tööstuses. Samuti takistavad need teenuste, sealhulgas tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse teenuste sujuvat pakkumist. Seetõttu on konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks oluline suurendada tööjõu pakkumist, sealhulgas stimuleerides veelgi tööturul osalemist, meelitada ligi töötajaid kolmandatest riikidest ning tugevdada võõrtöötajate integreerimist tööturule ja ühiskonda.

(26) Avaliku sektori kulutused teadusuuringutele, ettevõtete kulutused teadusuuringutega mitteseotud innovatsioonile ja innovatsioonikulud töötaja kohta on Sloveenias endiselt suhteliselt väikesed. Riskikapitaliinvesteeringute suhe SKPsse on samuti väike, eriti võrreldes ELi keskmisega, mis mõjutab negatiivselt ettevõtete dünaamilisust ning seega ettevõtete innovatsiooni- ja kasvupotentsiaali. See omakorda pärsib Sloveenia konkurentsivõimet. Riskikapitali tingimuste edasine parandamine võib aidata meelitada ligi rohkem väliskapitali ja edendada innovaatiliste idufirmade laienemist.

(27) Pidades silmas euroala liikmesriikide majanduste tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2024. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2024. aasta euroala soovitust. Sloveenia puhul aitavad soovitused 1, 2 ja 3 rakendada esimest, teist, kolmandat ja neljandat 2024. aasta euroala käsitlevat soovitust,

SOOVITAB Sloveenial võtta 2024. ja 2025. aastal järgmisi meetmeid.

1. Esitada õigel ajal keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Piirata kooskõlas reformitud stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega netokulude ([20]) kasvu 2025. aastal määrani, mis on kooskõlas muu hulgas valitsemissektori võla usutavasse langustrendi viimisega keskpikas perspektiivis ja valitsemissektori eelarve puudujäägi hoidmisega allpool aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Tagada sotsiaalkaitse puhul riigi rahanduse jätkusuutlikkus ja tasakaalustada maksutulu majanduskasvu soodustavamate ja kestlikumate allikatega. Parandada avaliku sektori kulutuste tõhusust kulutuste läbivaatamise ja avaliku sektori investeeringute parema juhtimise kaudu.

2. Tugevdada haldussuutlikkust hallata ELi vahendeid, kiirendada investeeringuid ja säilitada reformide elluviimise tempo. Tegeleda asjaomaste probleemidega, et võimaldada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki kiire ja tulemusliku rakendamise jätkamist, tagades reformide ja investeeringute lõpuleviimise 2026. aasta augustiks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamist. Jätkata kõnealuste programmide vahehindamise raames keskendumist kokkulepitud prioriteetidele ja võtta samal ajal arvesse võimalusi, mida pakub Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm konkurentsivõime parandamiseks.

3. Tugevdada konkurentsivõimet, tõstes veelgi oskuste taset, tagades, et käimasolev koolide õppekavade reform aitab parandada ka põhioskusi, tegeledes tööjõupuudusega ning edendades ettevõtluse dünaamilisust ja kiire majanduskasvuga ettevõtete loomist riskikapitaliinvesteeringute ja institutsionaalsete investorite jaoks paremate tingimuste loomise ning teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni investeerimise kaudu.

Luxembourg, 21. oktoober 2024

*Nõukogu nimel*

*eesistuja*

NAGY I.

([20]) Vastavalt määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktile 2 on netokulud valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed.